

Berry Wammes

Het Europese en ook het Nederlandse accountantsberoep moet lessen trekken uit het jongste wereldcongres van accountants, aldus Berry Wammes. Het congres toonde aan dat de wereld zich op een kantelpunt bevindt.

DISCUSSIE | Column | 22 november 2022

Ook voor accountants kantelt de wereldorde

Het 21ste wereldcongres van accountants (WCOA), medio november in Mumbai, was een ontluisterende ervaring. Niet vanwege de vervuiling, de verkeersinfarcten of de sloppenwijken, maar vanwege de breuk van dit vierjaarlijkse congres met het verleden. Want waar het WCOA zich altijd kenmerkte door een vriendelijk 'wij accountants houden van elkaar'-sfeertje, was het dit jaar een ongegeneerd 'India First' dat de boventoon voerde. De Indiase accountants, met 4.500 van de 6.000 deelnemers overheersend aanwezig, verhieven zich van hun stoel bij het clublied van beroepsorganisatie ICAI, klaptten en scandeerden bij presentaties over 's lands successen en gaven topman Gautam Adani een staande ovatie toen deze India's pad naar economische supermacht schetste.

Nu is Adani niet de eerste de beste: oprichter/eigenaar van één van de grootste conglomeraten van India (energie, textiel, retail, media) en volgens Forbes de rijkste man van Azië, met een vermogen van 14,4 miljard dollar. Hij spiegelde de zaal een gouden toekomst voor: met een verzevenvoudigd BNP is India in 2050 de tweede economische supermacht ter wereld. Bij een verwachte bevolkingstoename van vijftien procent geeft dat een niet geringe welvaartsstijging. Dat de accountants daar een cruciale rol in gaan spelen was evident. "*You are the soul of the economic world*" sprak yoga goeroe Swami Ramdev 's ochtends al de zaal toe.

Het zelfvertrouwen en de hang naar commercie en exponentiële groei staan in schril contrast met de somberte in Europa, waar discussies over publiek belang en een tekortschietende audit het accountantsberoep beheersen. Niet zo verwonderlijk, als je beseft dat de accountantsopleiding in India gemiddeld 4,5 jaar duurt en vervolgens tachtig procent van de jaarlijkse 15.000 afgestudeerden als *chartered accountant* het bedrijfsleven instroomt. Slechts een resterende minderheid studeert door voor auditor.

Maar wat vooral telt: In India is het publieke belang het nationale belang en staat publiek belang gelijk aan de ambitie op het mondiale erepodium te staan. Het koloniale verleden vormt daarvoor een belangrijke drijfveer. "We hebben ons altijd de mindere gevoeld van de westerse wereld", aldus een congresdeelnemer. "Maar het laatste decennium is dat perspectief aan het draaien, we gaan door een transformatie heen. Dat geeft een ongelooflijk gevoel."

De Europeanen en Amerikanen liepen er verloren bij. Ver in de minderheid en niet bij machte de seminars goed te volgen, omdat het Hindi niet altijd werd vertaald. Veelzeggend, evenals de programmering en de sprekerskeuze. De seminars over duurzaamheid (het congres thema was *Building trust enabling sustainability*) werden grotendeels door westerse sprekers gepresenteerd en deden met verhandelingen over standaarden plichtmatig aan. Waar het ging over ontwikkeling, innovatie en ondernemerschap werden vooral Indiase feestjes gevierd.

Het WCOA 2022 vormde een treffende illustratie van het kantelpunt waarop de wereld zich bevindt. Een kantelpunt waarbij de economische en politieke macht verschuift van west naar oost.

De vraag is welke lessen we daaruit moeten trekken, voor het Europese en vooral ook voor het Nederlandse beroep. Om met die eerste te beginnen: Ik was verbaasd over de afwezigheid van prominente vertegenwoordigers van diverse Europese landen. Accountancy Europe ontbrak zelfs volledig. Een gemiste kans; als toonaangevende organisatie hoor je erbij te zijn, zeker in een tijd van onder druk staande internationale verhoudingen.

Het Nederlandse beroep kan lering trekken door meer aandacht te hebben voor de adviserende en stimulerende rol van accountants in bedrijfsleven en overheid. Illustratief is het thema duurzaamheid, waar het auditperspectief dominant lijkt te zijn, terwijl er juist veel behoefte is aan het ontwikkelen van ambitieuze en financieel bestendige *business cases*. Ook hier dreigt Adani ons de pas af te snijden: In zijn visie voorziet India in 2050 niet alleen zijn 1,6 miljard inwoners van duurzame energie, maar is het ook nog eens netto exporteur ervan.

Daarin schuilt nog een andere les. Europa, inclusief Nederland, heeft met hooguit de helft van het aantal inwoners, maar een ruim vier keer zo groot BNP, minstens zoveel potentie als India. Maar het continent doet oud en zorgelijk aan. Leefijd speelt daarbij een rol; de inwoners van Europa zijn gemiddeld vijftien jaar ouder dan die van India, dat met gemiddeld 29 jaar het jongste land ter wereld is. Dat leidt tot behoudzucht, we maken ons eerder druk over onze pensioenen dan over economische vooruitgang.

Ook in het accountantsberoep zien we dat terug. Beroepsbeoefenaren zuchten onder een overdaad aan procedures en protocollen die de uitvoering bemoeilijken en veel tijd vragen van schaarse krachten. De implementatie van standaarden rond digitalisering, zoals SBR en RGS, verloopt moeizaam en ons opleidingsmodel voelt aan als een corset. Dat moet echt anders.

Tegelijkertijd heeft het Nederlandse accountantsberoep iets te verdedigen: Een hoge standaard die de afgelopen jaren in toenemende mate wordt geschaagd door een kwaliteitsgerichte cultuur en ethiek. Dat behouden en tegelijkertijd steviger inzetten op groei en ontwikkeling, is de uitdaging die voor ons ligt. Die uitdaging is niet vrijblijvend, het gaat om de vrijheid en het geluk van ons en de generaties na ons. "*Work hard with ethics*" luidde het advies op de slotdag, "*and become a prosperity thinker*".

Berry Wammes is directeur van de NBA.